

Vorbereiding op het maatschappelijk onderzoek

Je hebt de voorbereiding achter de rug en hebt jouw attest van voorbereiding op zak. In het geval van een tweede of volgende adoptie, kreeg je reeds of krijg je binnenkort een duplicaat van je voorbereidingsattest. De volgende fase van de procedure is het geschiktheidsonderzoek bij de familierechtbank. De familierechtbank beveelt daarvoor een maatschappelijk onderzoek.

Dit maatschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd door de dienst voor maatschappelijk onderzoek aangeduid door het Vlaams Centrum voor Adoptie. Door de gezondheids crisis van 2020 hebben er een tijd lang geen gesprekken kunnen plaatsvinden. Sinds 1 mei 2021 is er een nieuwe dienst voor maatschappelijk onderzoek, MOA vzw. Deze doet zijn best om de achterstand weg te werken, maar reken toch op een **wachttijd van bijna een jaar vanaf de uitspraak van het tussenvonnis**. We verontschuldigen ons voor het ongemak dat dit voor jullie kan veroorzaken. We doen er samen met de betrokken dienst alles aan om dit ongemak zoveel mogelijk te beperken en de wachttijden zo kort mogelijk te houden. Wil je toch al eens polsen of er al zicht is op de planning van jullie gesprekken, dan neem je best contact op met MOA.

MOA VZW- Voskenslaan 38B - 9000 Gent
Email: info@moavzw.be - Tel: 09/321.41.12

Geschiktheidsprocedure voor de Familierechter

Binnen het jaar na de afronding van de voorbereiding, moet je (of een advocaat) een **verzoekschrift** indienen bij de [griffie van de familierechtbank](#) in het arrondissement waar je woont. Het kost 165 euro rolrecht en 24 euro per verzoekende partij voor het [begrotingsfonds voor juridische tweedelijnsbijstand](#) om de procedure bij de rechtbank te laten opstarten. De 165 euro betaal je pas na uitspraak van het geschiktheidsvonnis.

Doordat de federale wetgeving nog niet is aangepast, gaat het om een verzoekschrift om geschikt verklaard te worden voor een interlandelijke adoptie maar het maatschappelijk onderzoek zal ook je geschiktheid voor een binnenlandse adoptie nagaan. Het geschiktheidsvonnis interlandelijke adoptie heb je ook nodig als je bij een binnenlandse adoptiedienst wil verdergaan.

Je kan het verzoekschrift **persoonlijk indienen maar bij voorkeur digitaal** via [e-deposit](#).

Het verzoekschrift moet opgesteld worden in zoveel exemplaren als er partijen zijn wanneer je het toch persoonlijk indient. Dus indien je de adoptieprocedure als koppel volgt en het verzoekschrift persoonlijk indient, raden wij aan om het zekere voor het onzekere te nemen en **minstens drie originele exemplaren van het verzoekschrift (bijlagen volstaan 1x)** in te dienen bij de griffie.

Wanneer je een verzoekschrift digitaal neerlegt dan volstaat 1 exemplaar.

Hoe je dit doet staat [stap voor stap uitgelegd](#) op de FAQ-pagina op onze website.

Bij het verzoekschrift moeten volgende documenten mee ingediend worden:

- Het **attest van voorbereiding**
- Uittreksel uit het **strafregister**
- Een afschrift van de **geboorteakte**
- **Huwelijksakte** of verklaring van wettelijke **samenwoning of bewijs** van meer dan 3 jaar samenwonen
- Bewijs van **woont** en **nationaliteit**

De laatste 3 documenten moet je in principe niet toevoegen aan het verzoekschrift als je in België geboren bent. We raden echter aan om dit wel te doen zodat extra wachttijd bij de rechtbank vermeden kan worden. Daarnaast is de geldigheid van de documenten redelijk kort (tussen 15 dagen en 6 weken), dus is het beter om deze **zo recent mogelijk** te houden. De meeste bijlagen kan je eenvoudig online aanvragen bij de Dienst Burgerzaken van je gemeente of via [Mijn Burgerprofiel](#).

Sommige rechtbanken nodigen je eerst uit voor een “inleidingszitting” en spreken daarna een tussenvonnis uit. Tijdens deze zitting moet je persoonlijk verschijnen en aan de familierechter meedelen dat je een kindje wil adopteren en waarom. Een advocaat kan je vergezellen maar mag je niet vertegenwoordigen. Sommige rechtbanken spreken onmiddellijk een tussenvonnis uit, zonder dat je voorafgaand moet verschijnen. In het tussenvonnis beveelt de familierechter een maatschappelijk onderzoek. Dit vonnis wordt bezorgd aan het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Het maatschappelijk onderzoek

Waarom een maatschappelijk onderzoek?

Adoptieouderschap is fundamenteel anders dan gewoon ouderschap. Adoptie heeft als doel een kind met traumatische ervaringen (o.m. het niet in staat zijn of de onmogelijkheid van zijn oorspronkelijke familie om voor hem te zorgen) het gezin aan te bieden dat het meest geschikt is om aan zijn behoeften tegemoet te komen. Opvoeden en verzorgen van een adoptiekind vraagt meer dan het opvoeden van een biologisch eigen kind. Het vraagt een gevarieerder pedagogisch kapitaal van adoptieouders. Dit is dan ook het uitgangspunt van het maatschappelijk onderzoek, zowel ter bescherming van het kind als van het gezinsevenwicht.

Anderzijds wordt het verslag van het maatschappelijk onderzoek ook gebruikt als basis voor het verslag van het openbaar ministerie na het geschiktheidsvonnis. Dit laatste verslag stelt ons in staat om het geboorteland degelijk te informeren over het gezin waaraan het adoptiekind is toevertrouwd.

Wat is het doel van het maatschappelijk onderzoek?

Via het maatschappelijk onderzoek willen we een zicht krijgen op de mogelijke risico's en kansen die verbonden zijn aan de plaatsing van een adoptiekind in jouw gezin. We gaan hierbij na of je over voldoende vaardigheden beschikt om een kind met een verhoogd risico op te voeden. Het belang van het kind staat steeds centraal bij de afweging van de risico's. De draagkracht van jouw gezin speelt een centrale rol en vormt de kern van het maatschappelijk onderzoek.

Welke factoren worden onderzocht?

De dienst voor maatschappelijk onderzoek baseert zich op empirisch onderzoek en klinische expertise om na te gaan of er genoeg factoren in voldoende mate aanwezig zijn voor ‘goed genoeg’ ouderschap. Hierna volgt de lijst van factoren die worden onderzocht tijdens het maatschappelijk onderzoek. Hoe meer factoren als ‘onvoldoende aanwezig’ beoordeeld worden, hoe meer kans op een mislukking van een adoptie. Bij de factoren met een asterisk (*) is de loutere aanwezigheid van de factor met grote zekerheid risicovol te noemen.

Ouderkenmerken	
Persoonlijkheid	<ul style="list-style-type: none"> - Empathie - Eigenwaarde gevoel - Gevoel van controle - Representatie van de eigen gehechtheid(sgeschiedenis) - Verwerking van de levensgebeurtenissen
Opvatting m.b.t. adoptie	<ul style="list-style-type: none"> - Motivatie voor adoptie - Verwachting t.a.v. adoptiekind
Specifieke probleemdomeinen	<ul style="list-style-type: none"> - Psychiatrische stoornis* - Verslavingsproblematiek* - Ernstige ziekte, chronische ziekte, ziekte met negatieve impact* - Antisociaal gedrag* - Strafblad: delicten met persoonlijke consequenties)* - Strafblad: materiële delicten* - Betrokkenheid in criminele activiteiten
Gezinskenmerken	
<ul style="list-style-type: none"> - Cohesie - Adaptatie, flexibiliteit - Expressiviteit - Conflict, conflicthantering - Partnerrelatie - Partnergeweld, geweld in het gezin* - Mate van stress - Wisseling in zorgfiguren 	
Omgevingskenmerken	
Algemene omgevingskenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Huisvesting - Veilige woonomgeving - Sociale controle - Sociaal netwerk
Adoptiespecifiek omgevingskenmerk	Etnisch geïntegreerde gemeenschap
Opvoedingskenmerken	
Algemene opvoedingskenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Warmte - Sturing - Probleemoplossende vaardigheden - Verwaarlozing en mishandeling*
Adoptiespecifieke opvoedingskenmerken	<ul style="list-style-type: none"> - Culturele/etnische socialisatie, racialisatie en enculturatie - adoptiesensitiviteit

De dienst hoopt deze onderwerpen open met jou te bespreken. Je mag van alle medewerkers een respectvolle houding ten aanzien van uw levenskeuzes en levensovertuiging verwachten.

Je medische geschiktheid wordt beoordeeld door uw huisarts. Je krijgt van de dienst voor maatschappelijk onderzoek bij het eerste gesprek een blanco medisch attest en een medische vragenlijst. Het medische attest (waarbij de huisarts je medisch geschikt/ongeschikt verklaart om te adopteren) wordt samen met het verslag bezorgd aan de familierechter. De medische vragenlijst dient ter ondersteuning van de huisarts maar moet dus niet ingediend worden.

Hoe verloopt het maatschappelijk onderzoek?

Na ontvangst van het tussenvonnis zal het Vlaams Centrum voor Adoptie je doorverwijzen de dienst voor maatschappelijk onderzoek.

De dienst voor maatschappelijk onderzoek bereidt de gesprekken voor door middel van je levensverhaal en de ingevulde vragenlijst. Deze worden mee doorgestuurd naar de dienst. Je krijgt zelf ook schriftelijke bevestiging van je doorverwijzinglevens.

De dienst voor maatschappelijk onderzoek contacteert je om afspraken te maken ter uitvoering van het maatschappelijk onderzoek. Er worden 4 gesprekken van telkens ongeveer 2 uur gepland. 2 gesprekken gaan door met een maatschappelijk assistent en 2 gesprekken gaan door met een psycholoog. In het geval van een tweede of volgende adoptie, worden maar 2 gesprekken gepland. De psycholoog en maatschappelijk werker maken een verslag van het maatschappelijk onderzoek waarin de besproken thema's aan bod komen. Alle protectieve factoren en de risicofactoren vermelden ze in het verslag. Na bespreking in het multidisciplinair team formuleert de dienst een advies voor de rechtbank. Indien gewenst kan je worden uitgenodigd voor een laatste gesprek waarin je toelichting krijgt bij het verslag en het advies. Het verslag wordt via het Vlaams Centrum voor Adoptie aan de familierechtbank verstuurd. Je krijgt zelf ook een (digitale of papieren) kopie van het verslag.

Advies maatschappelijk onderzoek

De dienst maatschappelijk onderzoek formuleert een advies over jouw geschiktheid. Hierbij wegen ze de risicofactoren af tegen de protectieve factoren. Als de risicofactoren overwegen op de protectieve factoren dan gaat het om een negatief advies. Als de protectieve factoren overwegen dan gaat het om een positief advies.

Naast een positief of negatief advies kan de dienst ook uitstel adviseren. Dit wil zeggen dat er op dat moment nog onvoldoende elementen zijn om een definitieve beslissing te nemen. De dienst verwacht dan dat je nog kan evolueren en dat na een zekere periode (kan variëren van 6 maand tot enkele jaren) een bijkomend onderzoek uitsluitsel kan brengen.

Tenslotte kan de dienst het advies ook specifiek maken zoals bijvoorbeeld bij de vraag naar geschiktheid voor 2 kinderen tegelijk: positief advies voor twee kinderen.

Na het maatschappelijk onderzoek

Het geschiktheidsvonnis

Binnen de 3 dagen na neerlegging van het gezinsverslag verwittigt de griffie je met een gerechtsbrief om kennis te nemen van het verslag. Je hebt hiervoor 15 dagen de tijd.

In dezelfde brief of in een aparte gerechtsbrief wordt je een datum en uur meegedeeld waarop je moet verschijnen. Dit moet binnen de maand na de termijn van 15 dagen voor het inkijken van het verslag gebeuren.

Na verschijning wordt je zaak in beraad genomen. Doorgaans spreekt de familierechter een vonnis uit binnen de maand na de laatste zitting. Het vonnis kan afwijken van het advies gegeven door de dienst voor maatschappelijk onderzoek. Als het vonnis er is, word je hiervan met een brief van de griffie op de hoogte gebracht. Een vonnis van geschiktheid is 4 jaar en slechts voor 1 adoptieprocedure geldig.

De familierechter kan zich naast het verslag van het maatschappelijk onderzoek ook baseren op een politieonderzoek voor uitspraak van het geschiktheidsvonnis.

Nadat de familierechter een vonnis heeft uitgesproken maakt het openbaar ministerie (OM) een eindverslag op. Het openbaar ministerie heeft hiervoor 2 maanden de tijd te rekenen vanaf de datum van je geschiktheidsvonnis. Een afschrift van dit verslag wordt doorgestuurd naar de Federale Centrale Autoriteit (FCA) die het op haar beurt overmaakt aan het Vlaams Centrum voor Adoptie (Kind en Gezin).

Bemiddeling

Na je geschiktheidsvonnis maak je een keuze voor een adoptiedienst. Van zodra je de keuze van adoptiedienst en herkomstland aan het Vlaams Centrum voor Adoptie hebt doorgegeven, sturen we de originele stukken (geschiktheidsvonnis en advies van het openbaar ministerie), samen met het verslag van het maatschappelijk onderzoek naar de gekozen dienst. De adoptiedienst kan pas een bemiddelingsovereenkomst afsluiten als zij van het Vlaams Centrum voor Adoptie de stukken hebben gekregen (waarmee bevestigd wordt dat je nog geen andere overeenkomst hebt afgesloten). Mogelijk heb jij al een kopie van het geschiktheidsvonnis gekregen en het Vlaams Centrum voor Adoptie nog niet. Dan stuur je best je kopie al naar het Vlaams Centrum voor Adoptie zodat we mee kunnen opvolgen dat de originele documenten zo vlug mogelijk kunnen bezorgd worden aan de adoptiedienst.

Wat als de familierechter je niet geschikt verklaart?

Tegen een negatief vonnis inzake de geschiktheid kan beroep aangetekend worden bij het Hof van Beroep. De beroepstermijn is 1 maand en het Hof van Beroep kan een nieuw maatschappelijk onderzoek bevelen.

Hoger beroep stel je in met een verzoekschrift, persoonlijk in te dienen op de griffie van het Hof van Beroep dat bevoegd is om uitspraak te doen in hoger beroep. Je kan het bevoegde Hof van Beroep opzoeken op [Lijst van territoriale bevoegdheden \(fgov.be\)](https://www.fgov.be)

In het verzoekschrift vermeld je:

- de dag, de maand en het jaar van indiening
- je naam, voornaam, beroep en woonplaats van de adoptanten
- de beslissing waartegen in beroep wordt gekomen
- de rechtbank in hoger beroep
- de dag, het uur van verschijning voor het Hof van Beroep en de locatie waar de inleidingszitting zal plaatsvinden (in te vullen door de griffie op het moment van indiening)
- de uiteenzetting van de redenen waarom hoger beroep wordt ingediend
- handtekening